

BESLUT OCH SKÖTSELPLAN FÖR

**NATURRESERVATET
EKHULTEBERGEN**

VÄSTERVIKS KOMMUN, KALMAR LÄN

NATURVÅRDSFÖRVALTARE: LÄNSSTYRELSEN



Se sändlista

Ändring av skötselplan för Ekhultebergens naturreservat, Åtvidabergs kommun

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd (1998:1252) om följande ändringar av skötselplanen för Ekhultebergens naturreservat:

Skötselområde 2 (östra delområdet). Avveckling av ung gran för att gynna lövträd.

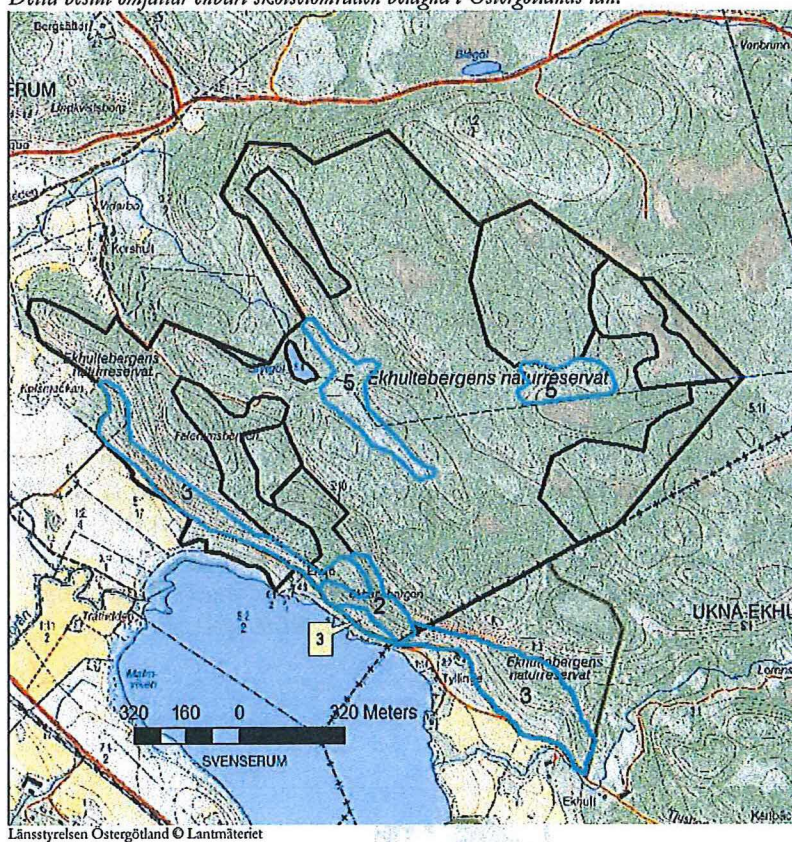
Allt virke ska lämnas kvar i skogen.

Skötselområde 3. Frihuggning av befintliga gamla och vidkroniga träd av bl a ek och lind.

Skötselområde 5. Ung gran avvecklas där det finns självföryngrande unga lövträd och ung tall.

Berörda skötselområden markerade med blå linje och siffra.

Detta beslut omfattar enbart skötselområden belägna i Östergötlands län.



Länsstyrelsen Östergötland © Lantmäteriet

Motivering till förslag om tillägg till skötselplanen

Länsstyrelsen bedömer att tilläggen av åtgärder till skötselplanen är nödvändiga för att de långsiktigt fastställda kvalitetsmålen ska nås för de berörda skötselområdena i naturreservatet.

Avveckling av gran kommer att leda till att skogen blir lövrik och varierad vad gäller trädslag. Avvecklingen motverkar att granen på kort och lång sikt tar över helt på grund av frånvaro av störningar i skogen.

Gamla och vidkroniga träd har mycket höga naturvärden. Frihuggning av dessa träd innebär att livslängden på trädindividerna förlängs högst väsentligt och att de arter som lever på, och i, träden på så sätt bibehåller sin livsmiljö under en längre tid.

Bakgrund

Ekhultebergs naturreservat bildades 2001-06-21 genom ett gemensamt beslut av Länsstyrelsen i Östergötland och Kalmar län. Skötselplanen för naturreservatet fastställdes samtidigt som naturreservatet beslutades.

Förvaltning i form av skötsel och tillsyn har pågått sedan naturreservatet bildades. När man över tid förvaltar ett område ser man hur området utvecklas och åtgärder/behov framkommer som inte var uppenbara när reservatet bildades och skötselplanen fastställdes.

Länsstyrelsen Östergötland har bedömt att ett fåtal mindre ändringar av skötselplanen behövs för att fastställda bevarandemål för vissa skötselområden ska kunna nås.

Ärendets handläggning

Naturreservatsförvaltningen har meddelat Länsstyrelsen om behov att utföra vissa skötselåtgärder inom Ekhultebergens naturreservat.

Länsstyrelsen bedömde efter genomgång av åtgärderna att en ändring av skötselplanen krävdes för vissa åtgärder medan andra åtgärder var förenliga med den fastställda skötselplanen.

Länsstyrelsen remitterade ett förslag till justering av skötselplanen med de skötselåtgärder som inte rymdes inom den fastställda skötselplanen för reservatet.

Remissen omfattade samtliga berörda skötselområden dvs även berört område i Kalmar län ingick i remissen. Remissen skickades till Naturvårdsverket, Länsstyrelsen Kalmar län, NN (markägare till del av reservatet), Naturskyddsföreningen Åtvidaberg och Naturskyddsföreningen i Tjust. Inga yttranden har inkommit på förslaget till justering av skötselplanen.

Övriga upplysningar

Det sydligaste delområdet av skötselområde 3 ligger i Kalmar län. Beslutet omfattar inte detta skötselområde utan beslut om detta område måste fattas av Länsstyrelsen i Kalmar län.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga (Miljödepartementet).

CS

Claes Svedlinh
Naturvårdsdirektör

Мана Тоберна

Maria Taberman
Byrådirektör

Sändlista



LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Bilaga

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga beslutet skall göra det i ett brev, som skickas till

Länsstyrelsen
581 86 LINKÖPING

Brevet måste ha kommit hit inom **tre veckor** från den dag då den som klagat fått del av beslutet. Länsstyrelsen skickar därefter överklagandet för prövning till *Regeringen, Miljödepartementet*.

I brevet skall Ni ange vilket beslut som överklagas och hur Ni vill att beslutet skall ändras. Uppge också namn, adress och telefonnummer.

Om Ni behöver fler upplysningar, kan Ni vända Er till länsstyrelsen.

Formulär 115 (2013)

NATURRESERVATET EKHULTEBERGEN –BESLUT OCH SKÖTSELPLAN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	<u>Sid</u>
BESLUT	
Beslut.....	1
Syfte	1
Föreskrifter.....	2
Skälen för beslutet.....	4
Ärendets handläggning.....	5
Överklagande.....	5
Underskrifter.....	6
Sändlista.....	7

Bilagor

1. BESLUTSKARTA

2. SKÖTSELPLAN

A Allmän beskrivning

1. Administrativa data.....	3
2. Syfte och skäl för beslut om naturreservat.....	4
3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden.....	4

B Plandel

1. Disposition och skötsel av mark.....	8
2. Anordningar för rekreation och friluftsliv.....	18
3. Tillsyn.....	18
4. Uppföljning.....	19
5. Revidering av skötselplan.....	19
6. Finansiering av naturvårdsförvaltningen.....	19

Bilagor

1. Utdrag ur topografisk karta
2. Utdrag ur ekonomisk karta
3. Karta över skötselområden
4. Anordningar för friluftslivet, karta
5. Servitut, karta
6. Utdrag ur fornlämningsregister
7. Registerblad för riksintresse för kulturmiljövården



LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

BESLUT
2001-06-21

sid 1 (7)
2310-7553-97
0561-202

231-8070-01



LÄNSSTYRELSEN
KALMAR LÄN

dk

Naturvårdsverket
106 48 STOCKHOLM

Sture Andersson

Bildande av Ekhultebergens naturreservat i Åtvidabergs och Västerviks kommuner i Östergötlands och Kalmar län samt fastställande av skötselplan för naturreservatet

Länsstyrelsernas beslut

Länsstyrelsen i Östergötlands län och länsstyrelsen i Kalmar län förklarar med stöd av 7 § naturvårdslagen det område som avgränsats på bifogad karta som naturreservat. Naturreservatets namn skall vara Ekhultebergen. Naturreservatets gräns är innerkanten av den, på kartan i bilaga 1, markerade grova linjen.

Syfte

Syftet med Ekhultebergens naturreservat är att bevara och utveckla naturvärden i form av hotade, sällsynta och hänsynskrävande arter och för dem livsnödvändiga substrat i form av bl a grova träd och död ved i orörd barnaturskog och lövnaturskog ovanför eller i anslutning till förkastningsbranterna.

En gynnsam bevarandestatus ska bibehållas för habitatet västlig taiga inom området. För fågelarterna tjäder, orre och spillkråka ska likaså en gynnsam bevarandestatus bibehållas och utvecklas inom området.

Det innebär att kontinuiteten och artsammansättning i den gamla skogen ska bevaras. Den gamla skogen ska få utvecklas i stort sett fritt med en möjlighet till naturlig dynamik med störningar som t.ex. skogsbrand. Inslaget av död ved ska vara stort i hela naturreservatet.

I syftet med naturreservatet ingår också att bevara de kulturhistoriska värdena i området. Naturreservatet ska under stort hänsynstagande till flora och fauna vara tillgängligt för det rörliga friluftslivet och för den vetenskapliga forskningen.

Föreskrifter

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 8-10 § naturvårdslagen och 9 § naturvårdsförordningen att nedan angivna föreskrifter skall gälla för området.

A Inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastigheten inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1. uppföra byggnad eller annan anläggning
2. anlägga väg eller uppställningsplats för fordon
3. bedriva täkt, gräva, schakta, spränga, borra, dika, dämna, utfylla, plöja eller utföra annan mekanisk markbearbetning
4. anordna upplag
5. ändra floran eller faunans sammansättning genom införande av för området nya arter
6. gräva upp växter
7. tillföra växtnäringsämnen eller jordförbättringsmedel
8. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel
9. tillföra kalk eller andra mineralämnen till mark eller vatten
10. avverka, gallra, röja, så, plantera, markbereda eller utföra annan skogsbruksåtgärd med annat syfte än att höja de biologiska/ekologiska värdena. För samtliga naturvårdsåtgärder gäller att de får ske endast i enlighet med fastställd skötselplan. Undantag från förbud mot buskröjning råder utmed sträckan mellan punkterna A och B på kartan som hör till detta beslut. Röjningen ska vara nödvändig för brukandet av intilliggande åkermark. Undantag för förbud mot röjning råder även utmed Ekhultsvägen för nödvändig röjning för vägens framkomlighet
11. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
12. framföra fordon med undantag av uttransport av skjutet vilt med mindre fordon. Körning ska ske där det blir så liten skada som möjligt på markytan. Undantag mot förbudet gäller även för den del av vägen från Falerum till Ekhult som går inom naturreservatet.

Undantag mot förbudet gäller även för väg (inklusive basväg) som markerats på till beslutet hörande karta. Nyttjandet skall avse transporter i samband med jakt eller skogsbruksåtgärder på fastigheten Falerum 5:1 omedelbart norr om naturreservatet.

13. jaga med undantag av klövvilt såsom älg, rådjur, hjort och vildsvin. Föreskriften träder i kraft då nuvarande gällande arrendeavtal om jakt upphör eller omförhandlas.
14. uppföra mast, vindkraftverk, eller uppföra luft- eller markledning
15. upplåta mark för orientering eller annan idrottstävling utan tillstånd av Länsstyrelsen
16. anordna motor- eller skyttebana för övning eller tävling

Föreskrifterna ovan skall inte utgöra hinder mot åtgärder som utförs av naturvårdsförvaltaren i enlighet med fastställd skötselplan.

B Markägare och annan sakägares skyldighet att tåla intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas att tåla att följande åtgärder vidtas inom reservatet

1. utmärkning av reservatet
2. skötsel i enlighet med fastställd skötselplan
3. iordningställande av anordningar för friluftslivet som anges i fastställd skötselplan

C Vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

1. köra eller parkera motordrivet fordon på annat än angiven plats
2. tälta eller ställa upp husvagn
3. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur
4. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar
5. plocka växter eller växtdelar med undantag för bär och matsvamp
6. på ett störande sätt utnyttja radio, bandspelare, musikinstrument eller dylikt

7. störa djurlivet genom att t ex klättra i boträd eller samla ryggradslösa djur
8. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning genom att borra, spränga, gräva, rista, hacka eller måla
9. göra upp eld

Dessutom är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

10. utföra sådan vetenskaplig undersökning eller enstaka studie som kan leda till skada eller annan negativ påverkan på växt- eller djurlivet
11. bedriva försäljning eller annan verksamhet i kommersiellt syfte

D Bestämmelser om vård och förvaltning

1. Länsstyrelsen fastställer bifogad skötselplan för Ekhultebergens naturreservatet.
2. Reservatet skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 031522) och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.
3. Naturvårdsförvaltare skall vara Länsstyrelsen Östergötland och Länsstyrelsen i Kalmar.

Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning dock kan en omprövning ske om särskilt behov uppstår. Naturvårdsförvaltaren skall även göra en översyn för att bedöma behovet av revidering av skötselplanen vart tionde år.

Skäl för beslutet

Den gamla skogen i Ekhultebergens naturreservat är synnerligen värdefull med en mångfald av arter knutna till orörda skogar. Området har mycket höga naturvärden särskilt med avseende på mossor, lavar och vedsvampar.

Området bör särskilt skyddas på grund av dess mycket höga biologiska värden.

För att de mycket höga naturvärdena i naturreservatet ska bevaras i framtiden är det av stor vikt att skogen får utvecklas på ett sådant sätt att tidigare naturliga störningsregimer i landskapet såsom vind, vatten och eld får möjlighet att verka i området.

Områdets södra delar ligger inom riksintresse N 66 för naturvärden. Området ligger inom riksintresse KE 73 för kulturmiljövärden.

Området har, av den svenska regeringen, föreslagits som ett område av gemenskapsintresse enligt EU's art- och habitatdirektiv till det europeiska nätverket av värdefulla naturområden - Natura 2000.

I området finns ett stort antal nyckelbiotoper registrerade i Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventeringen 1997.

Länsstyrelsens har prövat bildandet av Ekhultebergens naturreservat i enlighet med 2 och 3 kap i NRL och funnit att bildandet av naturreservatet är förenligt med en, från allmän synpunkt, lämplig användning av markområdet och att åtgärden går att förena med gällande kommunal översiktsplan.

Ärendets handläggning

De mycket höga naturvärdena inom Ekhultebergens naturreservat dokumenterades i samband med inventering av nyckelbiotoper på fastigheterna under andra hälften av 1990-talet. Länsstyrelsen gjorde bedömningen att de mycket höga naturvärdena i området kan bevaras endast om området undantas från skogsbruk och avsätts som naturreservat.

Samråd med Länsstyrelsen i Kalmar har skett kontinuerligt under ärendets gång. Efter värdering och förhandling med markägarna samt utbetalning av köpeskilling respektive intrångsersättning från Naturvårdsverket remitterade Länsstyrelsen Östergötland förslag till beslut och skötselplan för Ekhultebergens naturreservat till berörda markägare, Naturvårdsverket, Åtvidabergs och Västerviks kommuner, Skogsvårdsstyrelsen i Östra Götaland, Vägverket, berörda naturföreningar i Östergötland och Kalmar län samt Falerums byalag och Ok Eken. Följande remissinstanser har svarat på remissen; Naturvårdsverket, Vägverket, Åtvidabergs kommun, Västerviks kommun, Rune Johansson, fd markägare till Ukna-Ekhult 3:3 och Smålands Flora.

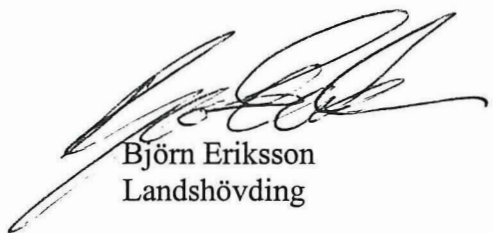
Flertalet remissinstanser har inte haft något att erinra mot förslaget till beslut om naturreservat. En fråga har uppkommit om röjning längs Ekhultsvägen med anledning av förbudet att bl a röja under föreskrift A 10. Länsstyrelsen har med anledning av synpunkten gjort ett tillägg under föreskrift A10 som innebär att nödvändig röjning utmed Ekhultsvägen är tillåten inom naturreservatet. Smålands Flora har i sitt remissyttrande synpunkter på de geografiska riktningarna som anges i skötselplanen. Länsstyrelsen har ändrat de angivna riktningarna i skötselplanen för att tydliggöra beskrivningar etc.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 3 (formulär 115, Miljödepartementet)

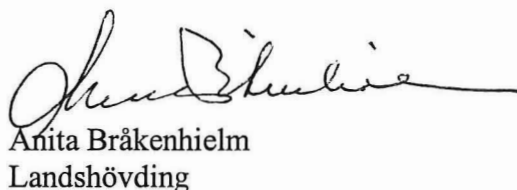
Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft utom vad avser den delen av beslutet som avser föreskrifter meddelade med stöd av 10§ naturvårdslagen. Den delen av beslutet gäller omedelbart.

I den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket landshövdingen Anita Bråkenhielm och länsstyrelsen i Östergötland i plenum fattat beslut, har förutom föredraganden deltagit avdelningsdirektör Sverker Kärrsgård, länsassessor Jan Kaller, länsarkitekt Leif Jonsson, biträdande länsantikvarie Carin Clareus, byrådirektör Roland Persson och antikvarie Coco Dederling.

I styrelsens beslut deltog landshövdingen och ledamöterna Bo Pettersson, Anders Senestad, Sven E Andersson, Lars Wallin, Gertrud Hermelin, Cecilia Ambjörn, Carl G Nilsson, Sonia Karlsson, Sven Eric Nilsson, Sven Brus och Elisabeth Gustavsson samt suppleanterna Elisabeth Edlund, Margareta Borggren och Britt Olauson.



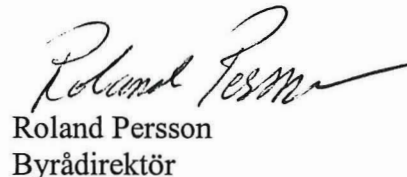
Björn Eriksson
Landshövding



Anita Bråkenhielm
Landshövding



Maria Taberman
Byrådirektör



Roland Persson
Byrådirektör

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Formulär 115

Akten (naturreservatsdossier)

2001-06-21

sid 7
2310-7553-97

231-8070-01

Kopia till

Länsstyrelsen Kalmar län

Åtvidabergs kommun

Västerviks kommun

Skogsvårdsstyrelsen i Östra Götaland, Box 288, 593 24 VÄSTERVIK

Åtvidabergs Naturskyddsförening,

Dan Nilsson, Reservatsförvaltare, Länsstyrelsen Östergötland

Lantmäteriet, Linköping, Box 476, 581 05 LINKÖPING

Roland Persson, Länsstyrelsen Kalmar län

Coco Dederling, Länsstyrelsen Kalmar län

Lars Ljungström, Reservatsförvaltare, Länsstyrelsen Kalmar län

Internt Länsstyrelsen Östergötland

Länets författningssamling

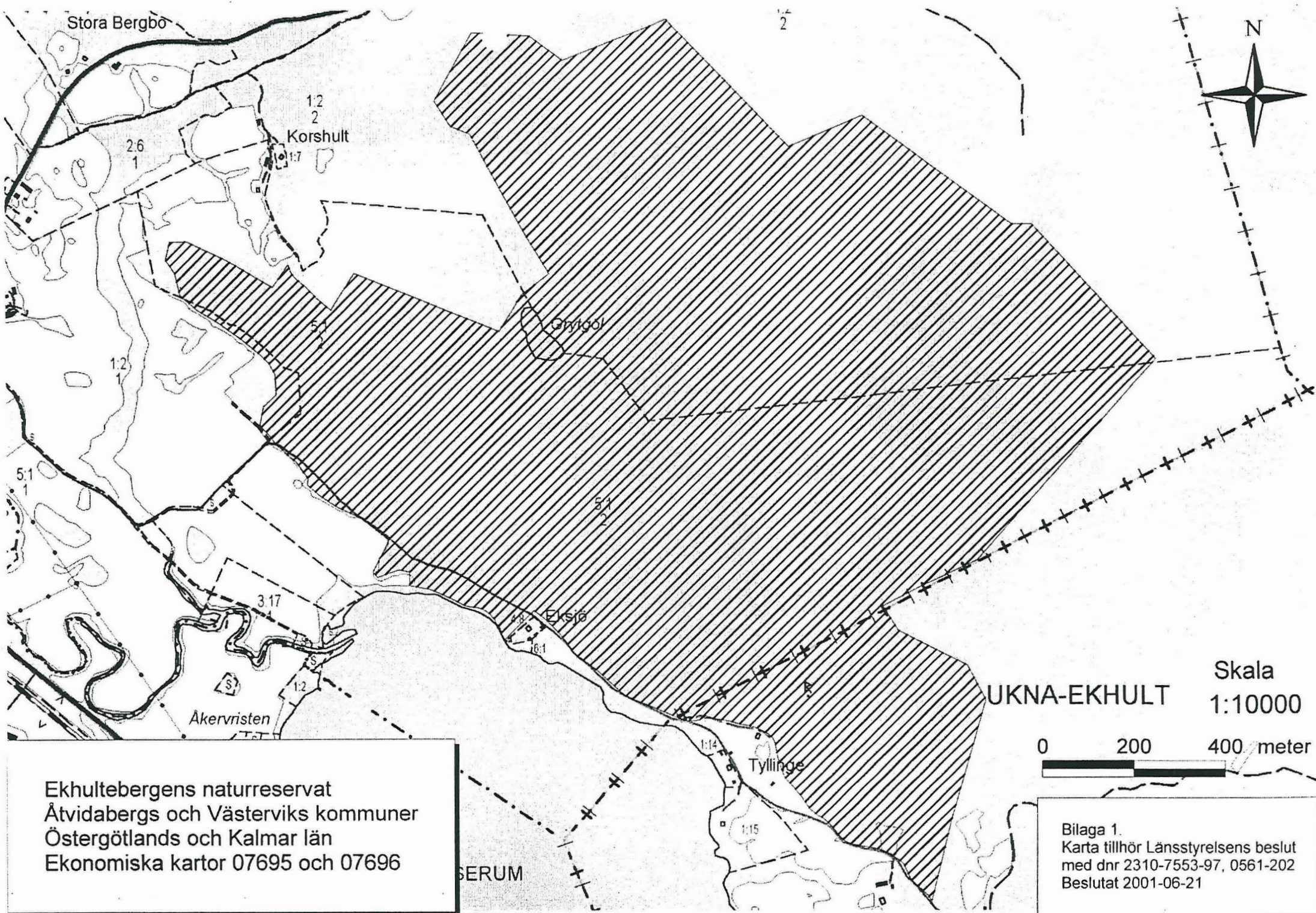
Objektsregistret

Tidningskungörelse

Verksledningens kansli

Kulturmiljöenheten

Samhällsbyggnadsenheten



Ekhultebergens naturreservat
Åtvidabergs och Västerviks kommuner
Östergötlands och Kalmar län
Ekonomiska kartor 07695 och 07696

Skala
1:10000

0 200 400 meter

Bilaga 1.
Karta tillhör Länsstyrelsens beslut
med dnr 2310-7553-97, 0561-202
Beslutat 2001-06-21

Skötselplan för Ekhultebergens naturreservat

Upprättad år 2000

Planförfattare
Maria Taberman och Tommy Ek

Innehållsförteckning

A Allmän beskrivning

- 1. Administrativa data**
- 2. Syfte och skäl för beslut om naturreservat**
- 3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden**
 - 3.1 Naturbeskrivning
 - 3.2 Kulturhistorisk beskrivning
 - 3.3 Markanvändning
 - 3.4 Tillgänglighet
 - 3.5 Slitage- och störningskänslighet
 - 3.6 Anordningar för friluftslivet
 - 3.7 Inventeringar

B Plandel

- 1. Disposition och skötsel av mark**
 - 1.1 Övergripande mål
 - 1.2 Generella riktlinjer och åtgärder
 - 1.3 Detaljbehandling av skötselområden inkl översikt över skötselåtgärder
 - 1.4 Jakt
 - 1.5 Vård av fornminnen
 - 1.6 Servitut
 - 1.7 Inventeringar
- 2. Anordningar för rekreation och friluftsliv**
 - 2.1 Övergripande mål
 - 2.2 Riktlinjer och åtgärder
 - 2.2.1 Tillgänglighet
 - 2.2.2 Anordningar för friluftslivet
 - 2.2.3 Renhållning
 - 2.2.4 Utmarkering av naturreservatet
- 3. Tillsyn**
- 4. Uppföljning**
- 5. Revidering av skötselplan**
- 6. Finansiering av naturvårdsförvaltningen**

Bilagor

1. Utdrag ur topografisk karta
2. Utdrag ur ekonomisk karta
3. Karta över skötselområden
4. Anordningar för friluftslivet, karta
5. Servitut, karta
6. Utdrag ur fornlämningsregister
7. Registerblad för riksintresse för kulturmiljövården

A Allmän beskrivning

1. Administrativa data

Naturreservatets namn: Ekhultebergen

Skyddsform: Naturreservat

Objektnummer: 05xxx

Beslutsdatum: 2001-xx-xx

Län: Östergötland och Kalmar

Kommun: Åtvidaberg och Västervik

Socken: Gärdserum och Ukna

Fastigheter: Falerum 1:2, 5:10 och Ukna Ekhult 3:3

Areal: 196,4 ha

Gräns: Innerkanten av den, till beslutet, bifogade kartan

Koordinater: N-S: 64 46 660 V-O: 15 25 673

Markägare: NN

Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm
(Falerum 5:10, Ukna-Ekhult 3:3)

Lägesbeskrivning: Naturreservatet är beläget öster och nordost om sjön Åkervristen på ömse sidor om gränsen mellan Östergötlands och Kalmar län, 4,7 km sydost om Gärdserums kyrka

Kartblad: Ekonomiska kartorna 7G 9e (07694) och 7G 9f (07695)
Topografiska kartorna 7G NV (076 NV) och 7G NO (076 NV)

Naturtyper: Barrskog , lövskog, västlig taiga (habitatkod 9010 i Nat 2000; 155 ha)

Naturvårdsförvaltare: Länsstyrelsen Östergötland och Länsstyrelsen Kalmar

2. Syfte och skäl för beslut om naturreservat samt föreskrifter

(se beslut om Ekhultebergens naturreservat)

3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden

3.1 Naturbeskrivning

Ekhultebergens naturreservat är beläget i den riksintressanta och mycket natursköna Uknadalen i den sydöstra delen av Östergötland. Ekhultebergens naturreservat är drygt 196 ha och består till största delen av barrskog som domineras av tall på bergigare marker.

Ekhultebergens naturreservat omfattar mäktiga förkastningsbranter ner mot sjön Åkervristen och ett stort skogsområde beläget på höjdplatån ovanför branten och vidare åt nordost. Hela området är präglad av berggrunden och de förkastningar som skett i nordväst-sydöstlig riktning i området. Flera långsträckta bergryggar med mindre förkastningsbranter på ömse sidor finns inom området.

Ekhultebergens naturreservat består till största delen av talldominerad äldre barrskog i en bitvis starkt kuperad och bitvis måttligt kuperad terräng. I sänkor här och var i tallskogen finns flera mindre, fuktiga partier med grova granar, granlågor och senvuxna klibbalar. I en del sänkor återfinns mindre tallrismossar där trädsiktet utgörs av lågvuxna tallar och fältsiktet domineras av olika risarter, framför allt skvattram. Åldern på tallskogen varierar, i den västra delen finns hällmarkspartier med mycket gamla träd exempelvis tallar med krokodilbark som är ca 350 år. I övriga delar av den äldre tallskogen finns smärre partier och enstaka träd som har uppnått en aktningvärd ålder på flera hundra år. I direkt anslutning till Åkervristen, växer det lövskog med mycket ek, lind, björk och asp. I delar av skogen finns det mycket död ved framför allt i form av lågor, men även torrakor. I ett område ligger en stort antal stormfällida träd kvar i form av ett plockepinn sedan stormen 1969. I östra delen, och även i väster, ingår en del mindre områden där skogen avverkats eller gallrats under senare år. I sydvästra delen av naturreservatet, där de mäktiga förkastningsbranterna stupar och sluttar ner mot sjön, sydväst om vägen till Ekhult, finns också en igenvuxen ekhagmark med förhållandevis grova ekar och ett tätt buskskikt av hassel.

I den nordvästra delen av reservatet ligger en liten sjö, Grytgöl omgiven av flack sumpskog med gran, al och björk. I delar av reservatet finns också skogsmark som avverkats under senare tid.

Arealmässigt består naturreservatet av 174,8 ha barrskog, varav 151,8 ha är naturskogsartad, 21 ha lövskog och 0,6 ha sjö.

Ekhultebergens naturreservat ingår i nätverket Natura 2000. Natura 2000 habitat i området är Västlig taiga 9010. Området är även utpekad som SPA område med stöd av EU's fågeldirektiv pga förekomst av följande fågelarter; tjäder, orre och spillkråka.

Geologi och geomorfologi

Berggrunden i Ekhultebergens naturreservat består av småländska graniter och porfyrier. Berggrunden går i dagen på många håll inom naturreservatet både i form av hällmarker uppe på höjdplatån och i form av förkastningsbranter. Förkastningarna är mäktiga i området och präglar dess karaktär. Den dominerande jordarten är morän, här och var i sänkorna finns en del organogena jordarter i form av torv. Nere invid sjön finns en del finkornigare och sorterade sediment.

Arter

Ett imponerande stort antal arter av olika grupper har hittats i Ekhultsbergens naturreservat trots att de inventeringar som hittills utförts varit översiktliga. Sammanlagt har i dagsläget 57 signalarter noterats i området och av dessa är 21 arter rödlistade dvs i varierande grad hotade till sin existens i landet. I nedanstående sammanställning redovisas de rödlistade arter samt de signalarter som hittats i naturreservatet.

Rödlistade arter			
1. Ringlav(VU)	<i>Evernia divaricata</i>	12. Gränsticka(NT)	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>
2. Sydlig ladlav(NT)	<i>Cyphelium tigillare</i>	13. Laxticka(NT)	<i>Hapalopilus salmonicolor</i>
3. Dvärgbägarlav(NT)	<i>Cladonia parasitica</i>	14. Oxtungsvamp(NT)	<i>Fistulina hepatica</i>
4. Ekspik(VU)	<i>Calicium quercinum</i>	15. Hasselsnok(VU)	<i>Coronella austriaca</i>
5. Rosa lundlav(NT)	<i>Bacidia rosella</i>	16. Åttafläckig praktbagge(NT) – endast spår	<i>Buprestis octoguttata</i>
6. Rosa skärlav(NT)	<i>Schismatomma pericleum</i>	17. Svart praktbagge(NT) – spår+bukplåt	<i>Anthaxia similis</i>
7. Grå skärelav(NT)	<i>Schismatomma decolorans</i>	18. Bronshjon(NT) – endast spår	<i>Callidium coriaceum</i>
8. Rödbrun blekspik(NT)	<i>Sclerophora coniophaea</i>	19. Barrpraktbagge(NT) – endast spår	<i>Dicerca moesta</i>
9. Skuggorangelav(NT)	<i>Caloplaca lucifuga</i>	20. Granbarkgnagare(NT) – endast spår	<i>Microbregma emarginata</i>
10. Gul dropplav(NT)	<i>Cliostomum corrugatum</i>	21. Grön aspvedbock(NT) – endast spår	<i>Saperda perforata</i>
11. Blyertslav(NT)	<i>Buellia violaceofusca</i>	22. Reliktbock(VU)-endast spår	<i>Nothorina punctata</i>
Signalarter, exkl rödlistade arter			
1. Nästlav	<i>Bryoria furcellata</i>	19. Ullticka	<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>
2. Kattfotslav	<i>Arthonia leucopellea</i>	20. Granticka	<i>Phellinus chrysoloma</i>
3. Gammelgranslav	<i>Lecanactis abietina</i>	21. Vedticka	<i>Phellinus viticola</i>
4. Strecklav	<i>Xylographa parallella</i>	22. Kötticka	<i>Leptoporus mollis</i>
5. Grynig blåslav	<i>Hypogymnia farinacea</i>	23. Grovticka	<i>Phaellous schweinitzii</i>
6. Brun nållav	<i>Chaenotheca phaeocephala</i>	24. Tallticka	<i>Phellinus pini</i>
7. Gulpudrad spiklav	<i>Calicium adpersum</i>	25. Långfliksmossa	<i>Nowellia curvifolia</i>
8. Rostfläck	<i>Arthonia vinosa</i>	26. Blåmossa	<i>Leucobryum glaucum</i>
9. Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	27. Guldlocks-mossa	<i>Homalothecium sericeum</i>
10. Bårdlav	<i>Nephroma parile</i>	28. Fällmossa	<i>Antitrichia curtipendula</i>
11. Luddlav	<i>Nephroma resupinatum</i>	29. Porellor	<i>Porella sp.</i>
12. Skriftlav	<i>Graphis scripta</i>	30. Knärot	<i>Goodyera repens</i>
13. Korallblylav	<i>Parmeliella triptophylla</i>	31. Grönpyrola	<i>Pyrola chlorantha</i>
14. Traslav	<i>Leptogium lichenoides</i>	32. Vårärt	<i>Lathyrus vernus</i>
15. Grå vårtlav	<i>Acrocordia gemmata</i>	33. Vippärt	<i>Lathyrus niger</i>
16. Lönnlav	<i>Bacidia rubella</i>	34. Murgröna	<i>Hedera helix</i>
17. Glansfläck	<i>Arthonia spadicea</i>	35. Kornig nållav	<i>Chaenotheca chlorella</i>
18. Slanklav	<i>Collema flaccidum</i>		

Lavar och svampar

Lavfloran i Ekhultebergens naturreservat är av mycket stort värde. I de naturskogsartade partierna i barrskogen ovanför förkastningsbranterna finns flera intressanta observationer av lavar. På flera torrakor växer den rödlistade arten ladlav och på tallågor växer bla den rödlistade dvärgbägarlaven. I nordligare delen av reservatet växer ringlav på några enbuskar. Ringlav är en urskogsart som bara växer i områden som undgått brand eller kalhuggning under mycket lång tid. Lokalen för ringlav är en av de 7 kända lokalerna på fastlandet i Götaland. En annan rödlistad lavart i området är kornig nållav. I de lövskogsdominerade förkastningsbranterna har bla den rödlistade arten ekspik noterats. Andra arter i förkastningsbranterna är brun nållav, gul dropplav, rosa skärelav och rödbrun blekspik.

I de hänglavrika, grandominerade partierna och på de grova lågorna i reservatet växer en rik vedsvampflora med bl a de rödlistade arterna gränsticka och laxticka och signalarten ullticka. Kandelabersvamp, en rödlistad svamp, som lever på murkna lågor av asp finns i området.

Ryggradslösa djur

De ryggradslösa djuren är inte studerade i området med undantag av en studie med fönsterfällor i den sydvästra delen bland gamla tallar och vid spridda besök i området av entomologer. Den fångst som gjordes i fällorna har ännu inte analyserats. De arter som hittats vid besök i området indikerar att området varit orört under lång tid, se artlistan ovan. På gamla, solbelysta tallstammar ovanför förkastningsbranten i väster har spår av den mycket sällsynta skalbaggen reliktböck (*Nothorina punctata*) noterats.

Högre djurliv

Den högre faunan är inte studerad med undantag av en mindre studie av *tjäder* i området. Vid tjäderstudien kunde konstateras att det på en närbelägen myrmark öster om reservatsområdet fanns 3 spelande tuppar och att dessa med stor sannolikhet har sina revir inne i gammelskogen i Ekhultebergens naturreservat. Tjäderpopulationen har tidigare varit större men har minskat i takt med att omgivande äldre skogar har försvunnit pga avverkning. Populationen är sannolikt liten och det är av stor vikt att såväl gammelskogen med bl a lämpliga hönsbiotoper i form av små kärr i reservatet och den befintliga spelplatsen, som ligger utanför reservatet bevaras intakta. Fåglarna *järpe*, *orre* och *spillkråka* har också setts i området.

Vid studiebesök i det planerade naturreservatet har spillning från *älg*, *rådjur* och *hare* konstaterats. Vid foten av en förkastningsbranta noterades en *rävfamilj* intill ett gryt.

Vegetation och kärlväxtflora

Träskiktet domineras i de naturskogsartade delarna av *tall* och *gran*, här och var med inslag av *klibbal*, *björk* och senvuxna *ekar*. I buskskiktet förekommer *en* allmänt. I förkastningsbranterna växer en lövdominerad skog med senvuxna *ekar*, *asp*, *lön* och *lind*. *Björk* förekommer också i dessa delar.

I den fd ekhagen invid Åkervristens strand växer måttligt spärrgreniga, relativt grova *ekar* och längst ner invid sjön även en del *klibbal*.

I buskskiktet finns i förkastningsbranterna och invid sjön Åkervristen bla mycket *hassel*, *slån*, *nypon* och *hagtorn*.

Floran i fältskiktet i den barrskogsdominerade delen av reservatet består framför allt av olika ris såsom *lingon*, *blåbär*, *kråkris* och *odon*. I hållmarkspartierna utgörs bottenskiktet av olika lavar där *grå renlav* och *gulvit renlav* samt *fönsterlav* dominerar. I de fuktigare delarna av barrskogen domineras bottenskiktet av olika mossor.

I de lövskogsdominerade delarna av naturreservatet är fältskiktet ofta lundartat med arter som t ex *blåsippa*, *lundgröe*, *liljekonvalj* och *vårärt*. *Vippärt* förekommer också i de lövskogsdominerade partierna. *Murgröna* finns i den västra delen av reservatet.

3.2 Kulturhistorisk beskrivning

Största delen av Ekhultebergens naturreservat ligger inom riksintresseområde för kulturmiljövården. Riksintresset är benämnt Uknadalen med nummer KE 73, se bilaga 7. Riksintresset består av ett stort sammanhängande dalstråk omgivet av brant stigande skogsklädda höjder. Åkermarken ligger samlad i dalgången i oregelbundna gårdar. Under förhistorisk tid var dalen en viktig vattenled för transporter mellan kusten och centrala Östergötland. De spridda fornlämningarna med bla fornborgen väster om Falerums by talar för detta. Den sammanfattande värdetexten för riksintresset lyder: Uknadalen har sedan förhistorisk tid varit en viktig kommunikationsled. Området innefattar en välbevarad bruksmiljö, en kyrkby med intressant nygotisk kyrka, en äldre bymiljö mm. Dessutom finns möjligheter till många vida utblickar över landskapet.

Ovanför förkastningsbranterna i skötselområde 1 (se bilaga 3) finns en fornlämning i form av ett gravröse med diametern 6 m och 0,5-0,7 m hög. Stenarna i röset är 0,2-0,4 m stora. I mitten är en grop 2 m i diameter där i stort sett endast rösebotten kvarstår. Sten ligger utfallen runt omkring röset, för övrigt är det välbevarat enligt Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister. En liten björk växer i röset. Småtallar växer intill och omkring röset. Fornlämning Ukna RAÄ nr 46, se bilaga 6.

Delar av den gamla barrskogen har med stor sannolikhet använts som utmarksbete åt kreaturen vilket var brukligt under tidigare århundraden. Av denna markanvändning syns idag dock, i stort sett, inga spår i skogen i form av gläntor och luckig, glesare skog. I den östra delen av reservatet finns skogspartier som brukats som inägomark i sen tid, spår av detta finns i form av bredkroniga ekar och ett glest trädskikt. Hävden i form av bete av dessa områden torde ha upphört för ca 40 år sedan, lite skiftande beroende på var markerna är belägna. Under respektive skötselområde i plandelen av skötselplanen omnämns om området tidigare använts som betesmark/slåttermark. De delar som slutade brukas som betesmark i sen tid har i stor utsträckning tidigare varit slåttermarker. Spår av tidigare markanvändning syns också i de åtminstone 2 st kolbottnar som är belägna på olika platser i skogen. Rester av en gammal kolarkoja finns också.

3.3 Markanvändning

Fram till reservatsdiskussionerna har markanvändningen bestått av skogsbruk. Jakt har också bedrivits i hela området. I sen tid har en ny väg anlagts in i området som en fortsättning på vägen fram till Grytgöl. Syftet med vägen var att möjliggöra avverkning av på fastigheterna mer avlägset belägna bestånden.

3.4 Tillgänglighet

Den nordligaste delen av naturreservatet ligger i nära anslutning till allmän väg och är därför förhållandevis lätt att nå idag. Besöksantalet ligger på en relativt låg nivå bl a till följd av att området är svårframkomligt och svårorienterat. Antalet besökare kommer sannolikt att öka i och med reservatsbildningen av området.

3.5 Slitage- och störningskänslighet

Nuvarande besöksfrekvens innebär att slitage och störningar i området är av ringa omfattning. En viss ökning av antalet besökare bedöms inte påverka området negativt under förutsättning att besökarna kanaliseras till områden där eventuellt slitage och störning påverkar så lite som möjligt.

3.6 Anordningar för friluftslivet

Anordningar för det rörliga friluftslivet saknas.

3.7 Utförda inventeringar

Området har inventerats på nyckelbiotoper av Skogsvårdsstyrelsen och översiktligt med avseende på trädlevande lavar, insekter och tjäder. En studie av insektslivet har genomförts mha fallfällor, resultatet är dock inte analyserat ännu.

B. Plandel

1. Disposition och skötsel av mark

1.1 Sammanfattning av kvalitetsmål

Huvudsyftet med reservatets skötsel är att bevara och utveckla naturvärden i form av hotade, sällsynta och hänsynskrävande arter och för dem livsnödvändiga substrat i form av bl a grova träd och död ved i orörd barnaturskog och lövnaturskog ovanför eller i anslutning till förkastningsbranterna.

En gynnsam bevarandestatus ska bibehållas för habitatet västlig taiga inom området. Det innebär att kontinuiteten och artsammansättning i den gamla skogen ska bevaras. Den gamla skogen ska få utvecklas i stort sett fritt med en möjlighet till naturlig dynamik med störningar som t.ex. skogsbrand. Inslaget av död ved ska vara stort i hela naturreservatet. För fågelarterna tjäder, orre och spillkråka ska likaså en gynnsam bevarandestatus bibehållas och utvecklas inom området. Det innebär bl a att lämpliga spelplatser för tjäder ska bevaras liksom typer av skog som dessa fågelarter är beroende av för sitt födosök etc.

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder

Stora delar av naturreservatet ska lämnas till fri utveckling utan några åtgärder. Inom vissa delar av reservatet ska en del åtgärder som tex frihuggning av ekar göras med återkommande intervall. I vissa skötselområden ska åtgärder genomföras för att påskynda en flerskiktning och ökad variation, efter dessa åtgärder lämnas skötselområdet till fri utveckling.

Vid skötselåtgärder där gagnvirke avverkas och virket ska tas bort från området, tillfaller eventuella nettointäkter reservatsförvaltaren.

1.3 Detaljbehandling av de olika skötselområdena

Beteckningarna för de olika skötselområdena framgår av bifogad karta med skötselområden, se bilaga 3.

Skötselområde 1 (142 ha)

Beskrivning

Ett stort område med äldre och gammal barrnatskog med hällmarkstallskog i högre lägen och blandskog med tall och gran i friskare partier. I sänkor i området finns mindre kärrmarker där inslaget av lövträd ökar. I flera av kärrmarkerna finns gammal gran och senvuxna klibbalar. Några mindre tallrismossar finns också i sänkorna. Bitvis är förekomsten av död ved både i form av lågor och torrakor stor. Smärre partier med gallrad äldre skog ingår också i den västra delen. I den mellersta delen finns en, i sen tid, anlagd väg som en fortsättning på den äldre vägen upp till Grytgöl. Plantor av björk och tall har börjat etablera sig på vägen.

Kvalitetsmål

- Skötselområdet ska bibehållas som, och ytterligare utvecklas till, en *barrnatskog*. Det ska bibehållas samt utveckla de naturvärden som finns knutna till de gamla träden och den grova döda veden.
- Alla arter som är knutna till gamla träd och grov död ved, av t ex tall, gran, ek, asp, björk och klibbal, ska fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek. Både arter knutna till solexponerade träd och solexponerad död ved och arter som är mer fuktföredragande ska bevaras i livskraftiga populationer. Detta gäller särskilt inom grupperna lavar, vedsvampar, mossor, insekter och fåglar.

Exempel på arter som indikerar en gynnsam bevarandestatus och är lämpliga att följa upp:

- svart praktbagge (*Anthaxia similis*) som lever i skorparken på solexponerade gammeltallar
- ladlav (*Cyphelium tigillare*) som lever på solexponerade torrakor,
- dvärgbägarlav (*Cladonia parasitica*) som lever på (solexponerade) tall- och eklågor,
- ullticka (*Phellinus ferrugineofuscus*) som lever på granlångor
- tjäder (*Tetrao urogallus*).
- Den naturliga störningsregimen brand bör inträffa med 2-3 decenniers mellanrum på ca 3-10 ha av området så att skötselområdet innehåller brandfält i olika successionsstadier.
- Mängden gamla träd och grov död ved i olika nedbrytningsstadier och olika exponeringsgrad ska öka så mycket som möjligt utan att aktiva åtgärder sätts in (med undantag för naturvårdsbränningarna). I slutänden innebär detta att ca 30-40 % av virkesförrådet kommer bestå av död ved.
- Detta kommer även innebära att en gynnsam bevarandestatus för Natura 2000-habitatet "Västlig taiga" (9010).

Skötselmål

- I område 1a bör en naturvårdsbränning göras inom planperioden. Vid framtida revidering av skötselplanen bör ytterligare naturvårdsbränningar planeras enligt kvalitetsmålen.
- Området ska, med undantag för naturvårdsbränningen utveckla sina naturskogs-kvaliteter genom att lämnas för fri utveckling.

Åtgärder

Engångsåtgärder:

Under planperioden bör en naturvårdsbränning göras i område 1a.

Underhållsåtgärder:

- Inga underhållsåtgärder bedöms nödvändiga under planperioden.
- I framtiden kan en viss borthuggning av inträngande yngre gran vara nödvändig för att gynna tallen och de naturvärden som är knutna till gamla solexponerade tallar och grov död ved. Detta görs då i syfte att efterlikna skogsbrand som är den naturliga störningsregimen på marktypen i fråga. Någon borthuggning av yngre gran bedöms inte vara nödvändig inom planperioden men behovet bör utvärderas vid skötselplanens revidering.

Skötselområde 2 (9,8 ha)

Beskrivning

Skötselområdet består av två delområden, det nordvästra är störst. I det senare området växer relativt gammal, ca 130 årig, grandominerad blandskog i en sydvänd sluttning. I området finns ett förhållandevis stort antal grova ekar, aspar och björkar. Här finns också ett antal grova granar på friskare mark och där jordlagret tunnare ut mot kanterna tar tall över. Hasselbuskar finns spridda i området. I det sydöstra området är det brantare och mer västvänt läge. Skogen är grandominerad men här växer också tall och lövträd. Åldern på skogen är drygt 100 år.

Kvalitetsmål

- Skötselområdet ska bibehållas som, och ytterligare utvecklas till, en *lövrik barrnaturskog*. Det ska bibehålla samt utveckla de naturvärden som finns knutna till de gamla träden och den grova döda veden.
- Alla arter som är knutna till gamla träd och grov död ved, av t ex ek, asp, björk, gran, lind och lönn, ska fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek. Detta gäller särskilt inom grupperna lavar, vedsvampar, mossor, insekter och fåglar.
- Exempel på arter som indikerar en gynnsam bevarandestatus och är lämpliga att följa upp:
 - lunglav (*Lobaria pulmonaria*) som lever på gamla aspar och ädellövträd
- Mängden gamla träd och grov död ved i olika nedbrytningsstadier och olika exponeringsgrad ska öka så mycket som möjligt utan att aktiva åtgärder sätts in. I slutändan innebär detta att 30-40 % av virkesförrådet kommer att bestå av död ved.
- Detta kommer även att innebära att en gynnsam bevarandestatus för Natura 2000-habitatet "Västlig taiga" (9010) uppnås.

Skötselmål

Området ska utveckla sina naturskogsqualiteter genom att lämnas för fri utveckling.

Åtgärder

Engångsåtgärder:

Frihugg de äldre ekarna i den nordligaste delen av det nordvästra delområdet så att inga träd växer upp i ekkronorna.

Underhållsåtgärder:

Inga underhållsåtgärder bedöms nödvändiga.

Skötselområde 3 (15,6 ha)

Beskrivning

Lövskog i, eller i anslutning till, förkastningsbranten. Här finns både gamla och yngre träd av ek, asp, lönn, lind och björk. Buskskiktet består av framför allt hassel. Skogen har ett relativt tätt kronskikt vilket innebär att markfloran är lundartad med arter som blåsippa och liljekonvalj. I ett parti i den mellersta delen mittemot Eksjö har en slutavverkning skett i slutningen i sen tid. Det kvarvarande trädsiktet är glest och består av lövträd och enstaka tallar. Strax sydost om det avverkade området ligger ett lövdominerat bestånd på planare mark som i äldre tider sannolikt utnyttjats som fodermark. Björk och asp dominerar i trädsiktet och buskskiktet utgörs till stor del av hassel. På marken finns ett glest fålskikt, här och var barmark till följd av det täta busk- och trädsiktet. Det sydöstra lövområdet är tämligen tätt men genomgallrat för ett antal år sedan. Här finns både planare mark och mer sluttande mark i anslutning till förkastningsbranten. I anslutning till vägen finns en liten åkermark som fortfarande är ganska öppen, en igenväxning pågår dock.

Kvalitetsmål

- Skötselområdet ska bibehållas som, och ytterligare utvecklas till, en *lövnaturskog*. Det ska bibehållas samt utveckla de naturvärden som finns knutna till de gamla träden och den grova döda veden.
- Alla arter som är knutna till gamla träd och grov död ved, av t ex ek, asp, björk, lind och lönn, ska fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek. Detta gäller särskilt inom grupperna lavar, vedsvampar, mossor, insekter och fåglar.
- Exempel på arter som indikerar en gynnsam bevarandestatus och är lämpliga att följa upp:
 - lunglav (*Lobaria pulmonaria*) som lever på gamla aspar och ädellövträd
- Mängden gamla träd och grov död ved i olika nedbrytningsstadier och olika exponeringsgrad ska öka så mycket som möjligt utan att aktiva åtgärder sätts in. I slutänden innebär detta att 30-40 % av virkesförrådet kommer bestå av död ved.
- Detta kommer även att innebära att en gynnsam bevarandestatus för Natura 2000-habitatet "Västlig taiga" (9010) uppnås.

Skötselmål

Området ska utveckla sina naturskogsqualitéer genom att lämnas för fri utveckling.

Åtgärder

Engångsåtgärder:

Inga engångsåtgärder bedöms nödvändiga.

Underhållsåtgärder:

Inga underhållsåtgärder bedöms nödvändiga. Ev. kan inträngande gran behöva huggas bort i framtiden, för att bedöma detta behov ska utvecklingen av inträngande gran följas upp i skötselområdet.

Skötselområde 4 (2,9 ha)

Beskrivning

Skötselområdet omfattar två delområden. Det större området ligger i sydost och består av en igenvuxen ekhagmark i en sydvästvänd sluttning ner mot sjön Åkervristen. Det nordvästra området är ett smalt område som ligger mellan vägen och åkermarken väster om naturreservatet. I den igenvuxna hagmarken växer tämligen grova ekar, hasselbuskar, hagtorn och slån. Nere invid sjökanten finns en del klibbal. Längre söderut ökar inslaget av asp, al och björk ända upp till vägen. Buskskiktet är bitvis mycket tätt och ogenomträngligt. I den sydligaste delen är skogen skött genom gallring i sen tid. På marken finns en lundflora i vissa delar medan andra fuktigare delar är täckta med älggräs. Bitvis är busk- och trädvegetationen så tät att inget fältskikt finns utvecklat. Längst i söder finns ett område som röjts och skötts som slåtteräng under en längre tid. Floran på marken är varierad och den totala dominansen av älggräs som finns strax intill finns inte här.

I det norra delområdet växer flera äldre ekar och en hel del buskar av hassel, slån och nypon. Området är helt igenvuxet och svårframkomligt.

Kvalitetsmål

- Skötselområdet ska bibehållas som, och ytterligare utvecklas till, en *lövnaturskog*. Det ska bibehållas samt utveckla de naturvärden som finns knutna till de gamla träden och den grova döda veden.
- Alla arter som är knutna till gamla träd och grov död ved, av t ex ek, asp, björk, lind och lönn, ska fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek. Detta gäller särskilt inom grupperna lavar, vedsvampar, mossor, insekter och fåglar.
- Exempel på arter som indikerar en gynnsam bevarandestatus och är lämpliga att följa upp:
 - lunglav (*Lobaria pulmonaria*) som lever på gamla aspar och ädellövträd
- Mängden gamla träd och grov död ved i olika nedbrytningsstadier och olika exponeringsgrad ska öka så mycket som möjligt utan att aktiva åtgärder sätts in. I slutänden innebär detta att 30-40 % av virkesförrådet kommer bestå av död ved.
- Detta kommer även att innebära att en gynnsam bevarandestatus för Natura 2000-habitatet "Västlig taiga" (9010) uppnås.

Skötselmål

Området ska utveckla sina naturskogskvaliteter genom att i huvudsak lämnas för fri utveckling.

Åtgärder

Engångsåtgärder:

- Alla granar som är yngre än 40 år bör huggas bort.
- 5 av de stora ekarna närmast sjön bör frihuggas inom 5 år för att stammarna ska bli solbelysta.
- Träd som växer upp i grövre ekars kronor ska dödas antingen genom ringbarkning eller genom nedsågning och sedan lämnas kvar i området.

Underhållsåtgärder:

- Inträngande gran bör kontinuerligt huggas bort.
- De 5 stora ekarna närmast sjön bör kontinuerligt frihuggas för att stammarna ska bli solbelysta.

- Den sydostligaste delen av skötselområdet, som idag sköts som slåtteräng kan fortsättningsvis skötas på detta sätt under förutsättning att de grova träden i området lämnas orörda.
- Nödvändig buskröjning för brukandet av till reservatet intilliggande åkermark får utföras.

Skötselområde 5 (13,6 ha)

Beskrivning

Skötselområdet består av flera spridda områden där skogen avverkats i sen tid. Markerna skiftar till karaktär med både torrare partier och friska till fuktiga delar, terrängen är mestadels ganska flack. I de östra områdena är frötallar lämnade på en del av avverkningsytorna. En hel del lövsly; framför allt björk, ingår i föryngringen på hyggena.

Kvalitetsmål

- Skötselområdet ska utvecklas till en *lövrik barrnaturskog*. Det ska utveckla naturvärden knutna till gamla träd och grov död ved.
- Mängden gamla träd och grov död ved i olika nedbrytningsstadier och olika exponeringsgrad ska öka så mycket som möjligt utan att aktiva åtgärder sätts in. I slutänden innebär detta att 30-40 % av virkesförrådet kommer bestå av död ved.
- Detta kommer även att innebära att en gynnsam bevarandestatus uppnås för Natura 2000-habitatet "Västlig taiga" (9010) uppnås.

Skötselmål

Området ska utveckla naturskogsqualiteter genom att i huvudsak lämnas för fri utveckling.

Åtgärder

Engångsåtgärder:

Inga åtgärder.

Underhållsåtgärder:

De gamla frötallarna bör kontinuerligt frihuggas för att ständigt ha solbelysta stammar.

Skötselområde 6 (2,5 ha)

Beskrivning

Skötselområdet ligger en sydvästvärd sluttning som i den norra delen domineras av äldre tallskog med inslag av ek som ökar söderut där marken blir bördigare. Nedanför tallskogen ligger ett öppnare område som håller på att växa igen. Området har tidigare nyttjats som betesmark och igenväxningen består ffa av björk. Spritt i denna del av skötselområdet växer enstaka grövre ekar och äldre granar av hagmarkskaraktär. På marken finns i den öppnare delen en tät gräsvegetation. I skötselområdet finns ett antal spridda odlingsrösen.

Kvalitetsmål

- Skötselområdet ska bibehållas som, och ytterligare utvecklas till, en *lövnaturskog*. Det ska bibehålla samt utveckla de naturvärden som finns knutna till de gamla träden och den grova döda veden.
- Alla arter som är knutna till gamla träd och grov död ved, av t ex ek, asp, björk, lind och lönn, ska fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek. Detta gäller särskilt inom grupperna lavar, vedsvampar, mossor, insekter och fåglar.

- Exempel på arter som indikerar en gynnsam bevarandestatus och är lämpliga att följa upp:
 - lunglav (*Lobaria pulmonaria*) som lever på gamla aspar och ädellövträd
- Mängden gamla träd och grov död ved i olika nedbrytningsstadier och olika exponeringsgrad ska öka så mycket som möjligt utan att aktiva åtgärder sätts in. I slutänden innebär detta att 30-40 % av virkesförrådet kommer bestå av död ved.
- Detta kommer även att innebära att en gynnsam bevarandestatus för Natura 2000-habitatet "Västlig taiga" (9010) uppnås.

Skötselmål

Området ska utveckla sina naturskogsqualitéer genom att i huvudsak lämnas för fri utveckling.

Åtgärder

Engångsåtgärder:

- Alla granar som är yngre än 40 år ska huggas bort.
- Träd som växer upp i grövre ekars kronor ska dödas antingen genom ringbarkning eller genom nedsågning och sedan lämnas kvar i området.

Underhållsåtgärder:

Inträngande gran bör kontinuerligt huggas bort. Träd som växer upp i grövre ekars kronor ska dödas antingen genom ringbarkning eller genom nedsågning och sedan lämnas kvar i området. I övrigt lämnas området till fri utveckling.

Skötselområde 7 (1,7 ha)

Beskrivning

I sydsluttningen ner mot Ekhult, belägna mot gränsen av naturreservatet, finns flera mindre bestånd med talldominerad yngre gallringsskog (30-35 år). Inslaget av lövträd i bestånden har till största delen röjts bort vid skötseln av skogen. På marken finns en relativt tät gräsvegetation.

Kvalitetsmål

- Skötselområdet ska utvecklas till en *lövrik barrnaturskog*. Naturvärden knutna till gamla träd och grov död ved ska utvecklas.
- Mängden gamla träd och grov död ved i olika nedbrytningsstadier och olika exponeringsgrad ska öka så mycket som möjligt utan att aktiva åtgärder sätts in. I slutänden innebär detta att 30-40 % av virkesförrådet kommer att bestå av död ved.
- Detta kommer även att innebära att en gynnsam bevarandestatus uppnås för Natura 2000-habitatet "Västlig taiga" (9010) uppnås.

Skötselmål

Området ska utveckla sina naturskogsqualitéer genom att i huvudsak lämnas för fri utveckling. Lövinslaget ska öka i skogen, åldersfördelningen av träden ska spridas så att det finns både gamla och yngre träd. Andelen död ved ska öka.

Åtgärder

Engångsåtgärder:

Röj/hugg bort runt ca 50 tallar/ha i bestånden för att gynna tillväxten av vissa trädindivider vilket på sikt leder till variation i beståndet. Huggningen ska göras oregelbundet i bestånden så att en del partier lämnas helt orörda medan det i andra delar av bestånden kommer att vara ganska nära mellan de frihuggna tallarna. Vid huggning ska lövträd, särskilt asp och ek, gynnas. I övrigt ska skötselområdet lämnas för fri utveckling vilket kommer att leda till självgallring i bestånden.

Underhållsåtgärder:

Inga underhållsåtgärder bedöms nödvändiga.

Skötselområde 8 (6,7 ha)

Beskrivning

Skötselområdet består av två delområden; det ena ligger i den norra delen av naturreservatet och det andra i den södra delen. Båda områdena består av täta granplantering som är knappt 20 år.

Det sydligaste området ligger i en svag sydslutning och granplanteringen är i princip oframkomlig. Lövinslag i form av björk är försumbart i beståndet.

Det norra delområdet ligger i sänka mellan två markerade bergryggar. I denna granföryngring finns ett kraftigt uppslag av björk.

Inga naturvärden finns för närvarande i områdena.

Kvalitetsmål

- Skötselområdet ska utvecklas till en *lövrik barrnaturskog*. Det ska utveckla naturvärden knutna till gamla träd och grov död ved.
- Mängden gamla träd och grov död ved i olika nedbrytningsstadier och olika exponeringsgrad ska öka så mycket som möjligt utan att aktiva åtgärder sätts in. I slutänden innebär detta att 30-40 % av virkesförrådet kommer bestå av död ved.
- Detta kommer även att innebära att en gynnsam bevarandestatus uppnås för Natura 2000-habitatet "Västlig taiga" (9010) uppnås.

Skötselmål

De båda delområdena ska på sikt utveckla naturskogsqualiteter genom att lämnas till fri utveckling efter att granplanteringarna avvecklats.

Åtgärder

Engångsåtgärder:

Under planperioden planeras inga engångsåtgärder. Avvecklingen av granplanteringen i de båda delområdena ska ske inom en 20-årsperiod.

Underhållsåtgärder:

Inga underhållsåtgärder bedöms nödvändiga.

Skötselområde 9 (1,6 ha)

Beskrivning

I en sänka nedanför förkastningsbranten i den sydöstra delen av naturreservatet ligger en relativt blöt myrmark bevuxen med ffa björk men även tall och gran. Tallarna och granarna är tämligen unga, 40-60 år, björkarna är ännu yngre. I fältskiktet dominerar skvattram och i bottenskiktet olika vitmossor. Området har sannolikt i stor utsträckning varit en tallrismosse innan den avverkades.

Kvalitetsmål

- Skötselområdet ska utvecklas till en myrmark med gamla träd av tall i första hand och björk i andra hand.
- Mängden gamla träd och grov död ved i olika nedbrytningsstadier och olika exponeringsgrad ska öka så mycket som möjligt utan att aktiva åtgärder sätts in. I slutänden innebär detta att 30-40 % av virkesförrådet kommer bestå av död ved.
- Hydrologin i myrmarken ska bevaras orörd.

Skötselmål

Skötselområdet ska utveckla naturvärdena enligt ovan genom att lämnas till fri utveckling.

Åtgärder

Engångsåtgärder:

Inga engångsåtgärder bedöms nödvändiga.

Underhållsåtgärder:

Inga underhållsåtgärder bedöms nödvändiga.

Översikt över mål och åtgärder inom olika skötselområden under planperioden

Skötselområde	Areal (ha)	Naturtyp (idag)	Naturtyp (mål)	Åtgärd	Prioritet
1	142	Barrnaturskog	Barrnaturskog	Bränning av 3-10 ha	1
2	9,8	Grandominerad blandskog	Lövrik barrnaturskog	Frihugg äldre ekar i norr	1
3	15,6	Lövnaturskog	Lövnaturskog	Inga åtgärder	
4	2,9	Lövskog	Lövnaturskog	Hugg bort träd som växer upp i ekkronorna Frihugg 5 ekar invid stranden All gran <40 år bör huggas bort	1 1 1
5	13,6	Föryngringsytor m el utan fröträd	Lövrik barrnaturskog	Frihugga frötallar Röja bort planteringar	1 1
6	2,5	Gles lövskog med en del barrträd	Lövnaturskog	Hugg bort all gran <40 år Frihugg grövre ekar	1 1
7	1,7	Ung tallskog	Lövrik barrnaturskog	Frihugg runt 50 tallar/ha	2
8	6,7	Granplanteringar	Lövrik barrnaturskog	Avveckling av granplantering på sikt (ej denna planperiod)	
9	1,6	Myrmark m ungskog	Myrmark med gamla träd	Inga åtgärder	
	196,4				

1.4 Jakt

Jakt ska vara förbjuden inom naturreservatet med undantag av klövviltjakt såsom älg, rådjur, hjort och vildsvin. Jaktförbudet träder i kraft då nu gällande arrendeavtal om jakt upphör eller omförhandlas. Detta gäller för hela reservatsområdet. Vid jakt på fastigheten Falerum 5:10 får vägen fram till vändplanen ovanför Grytgöl användas för transport, inga fordon får köras på fortsättningen av denna väg.

1.5 Vård av fornminnen

Fornlämningar får vårdas på vedertaget sätt som fornlämningsobjekt. Inom området finns en känd fornlämning i form av ett gravröse på en högt belägen plats. Igenväxningsvegetation får tas bort på fornlämningen och dess närområde. Mer information om fornlämningen finns i bilaga 6. Andra kulturhistoriska lämningar i naturreservatet är odlingsrösen, kolbottnar och rester av en kolarkoja. Samtliga dessa lämningar ska bevaras och får vårdas för att på bästa möjliga sätt återspegla områdets historia såsom del av en tidigt koloniserad dalgång med höglänta skogsklädda omgivningar.

1.6 Servitut

Inom naturreservatet finns flera servitut, se bilaga 5. Servituten är följande:
nyttjande för skogstransporter av vägen (a-b) fram till vändplanen (c) nära Grytgöl samt en basväg (b-d), samt ytterligare en befintlig basväg (e-f) genom skogen till bestånd norr om naturreservatet på fastigheten Falerum 5:1. Sträckan (b-d) har preciserats av Länsstyrelsen. Utföra buskröjning utmed åkermark längs med sträckan mellan punkterna A-B.
Rätt att behålla och underhålla vattentäkten samt rätt att behålla och underhålla vattenledningen vid w.
Rätt att använda och förnya utfartsvägen samt rätt att använda område för parkering vid u.
Servitutsrätt följer med fastigheten Falerum 5:10 att för skötsel av egendomen använda befintlig väg på Åtvidaberg Falerum 5:1 samt samfärdig väg från a norrut fram till allmän väg med samma rätt som tillkommer Åtvidaberg Falerum 5:1.
Servitutsrätt för fastigheten Falerum 5:10 att använda gångväg X och att anlägga parkeringsplats vid Y.

För fullständig redovisning av servituten hänvisas till lantmäteriförrättningen med tillhörande handlingar som upprättades i samband med bildandet av naturreservatet.

1.7 Planerade inventeringar och uppföljning

Ytterligare inventeringar av kryptogamer såsom lavar och mossor inom området liksom inventering av insekts- och fågellivet behöver genomföras. Inventeringarna bör genomföras innan år 2005 och resultaten av inventeringarna ska användas vid utvärdering av skötseln i området.

Inom ramen för nätverket Natura 2000 kommer ett behov av uppföljning av habitatet västlig taiga att finnas inom området bla vad gäller habitatets utbredning och innehåll av substrat och arter. De tre fågelarterna tjäder, orre och spillkråka behöver också följas upp genom inventering i enlighet med riktlinjer för uppföljning inom Natura 2000-områden. En kulturhistorisk inventering ska genomföras av hela naturreservatet senast år 2005.

2. Anordningar för rekreation och friluftsliv

2.1 Kvalitetsmål

Naturreservatet ska, under stort hänsynstagande till flora och fauna, vara tillgängligt för det rörliga friluftslivet. För att göra området mer tillgängligt för friluftslivet och för att informera besökare ska flera anordningar iordningställas. Anordningarna ska inriktas på att informera och kanalisera besökarna.

2.2 Riktlinjer och åtgärder

2.2.1 Tillgänglighet

Naturreservatets norra gräns ligger nära allmän väg och är därför lätt att nå för det rörliga friluftslivet. En parkeringsplats för ca 5 bilar ska anläggas utmed allmän väg norr om naturreservatet, se bilaga 4. I anslutning till Ekhultsvägen väster om naturreservatet planeras ingen besöksplats då naturreservatet är svårtillgängligt och olämpligt att besöka från detta håll.

2.2.2 Information

En informationsskylt med beskrivning av naturreservatet på tre språk samt en skylt med gällande föreskrifter ska tas fram. Lämplig biotopskylt ska också sättas upp. Skyltarna ska placeras vid parkeringsplatsen som planeras norr om reservatet, se bilaga 4.

Informationsskylten om reservatet samt skylten med föreskrifter ska också sättas upp på ytterligare 4 platser, se bilaga 4.

2.2.3 Vandringsled

En vandringsled ska anläggas från parkeringsplatsen i norr och in i den norra delen av naturreservatet, se bilaga 4. Leden är ungefärligt utmarkerad på kartan, ska planeras i detalj av naturvårdsförvaltaren på plats i området. Vandringsleden ska utformas som en slinga så att besökarna återvänder till samma plats där leden utgick ifrån. Leden får inte dras närmare än 100 m på något håll från lokalen för ringlav. Leden ska inte dras fram till den sydvästra delen av reservatet som ska lämnas helt orört för att bevara den utmärkande vildmarkskaraktären på området. På sikt kan informationsskyltar sättas upp utmed vandringsleden.

Östgötaleden passerar nära reservatets norra gräns, den planerade vandringsleden utgår från leden. Tjustleden passerar på Ekhultsvägen genom den västra delen av naturreservatet.

2.2.4 Renhållning

Inga anordningar för renhållning planeras i, eller i anslutning till, reservatet.

2.2.5 Utmarkering av naturreservatet

Gränsmarkering utförs av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard (SIS 031522)

3. Tillsyn

För närvarande bedöms ingen speciell tillsynsman behövas inom reservatet. Tillsyn över området ombesörjs av naturvårdsförvaltningens personal.

4. Uppföljning

Skötseln ska ske på ett sådant sätt att önskat resultat uppnås till lägsta möjliga kostnad. Effekterna av utförda skötselinsatser måste därför alltid följas upp. Uppföljningen ska sedan ligga till grund för förändringar av skötselmetoder och revidering av skötselplanen.

Uppföljningen kan delas upp i två delar: **A** årsvisa noteringar och **B** noggrannare genomgång vart 5-10 år

A Årsvisa noteringar

Varje år noteras vilka skötselinsatser, och tidsåtgång för dessa, som vidtas inom reservatet samt enkla noteringar som kan visa på framgång eller motgång i skötselarbetet. Den årliga dokumentationen görs lämpligast av naturvårdsförvaltningens personal.

Exempel på det sistnämnda kan vara att notera tillståndet för grövre träd som gynnas genom frihuggning, lavars utbredning på lövträd som frihuggs, om andelen död ved ökat/minskat eller att lövinslaget i området har ökat/minskat.

B Noggrannare genomgång

Som ett led i uppföljningen bör det var 5-10 år göras en mera noggrann dokumentation av utvecklingen i de olika skötselområden där skötsel utförts. Ett lämpligt urval lavararter studeras på bestämda ytor med avseende på förekomst, frekvens, vitalitet m m – ringlaven ska ingå bland de studerade arterna. Annan uppföljning som kan genomföras är en kvantifiering av mängden död ved med dokumentation av ålder, typ av död ved (löv, barr, stående, liggande etc).

5. Revidering av skötselplan

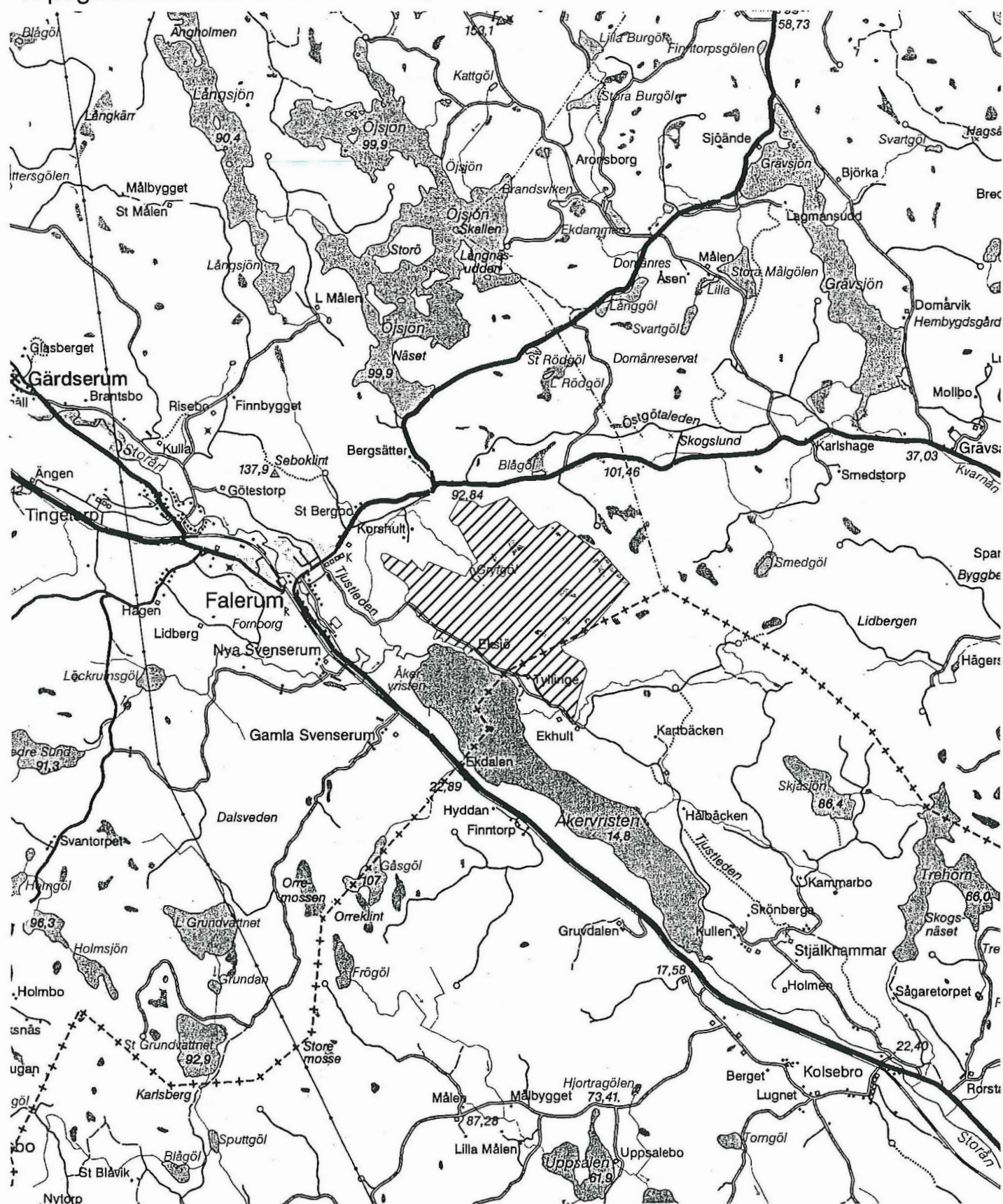
En översyn av skötselplanen bör göras senast inom 10 år för att bedöma behovet av en eventuell revidering. Revideringen berör i första hand riktlinjer och åtgärder.

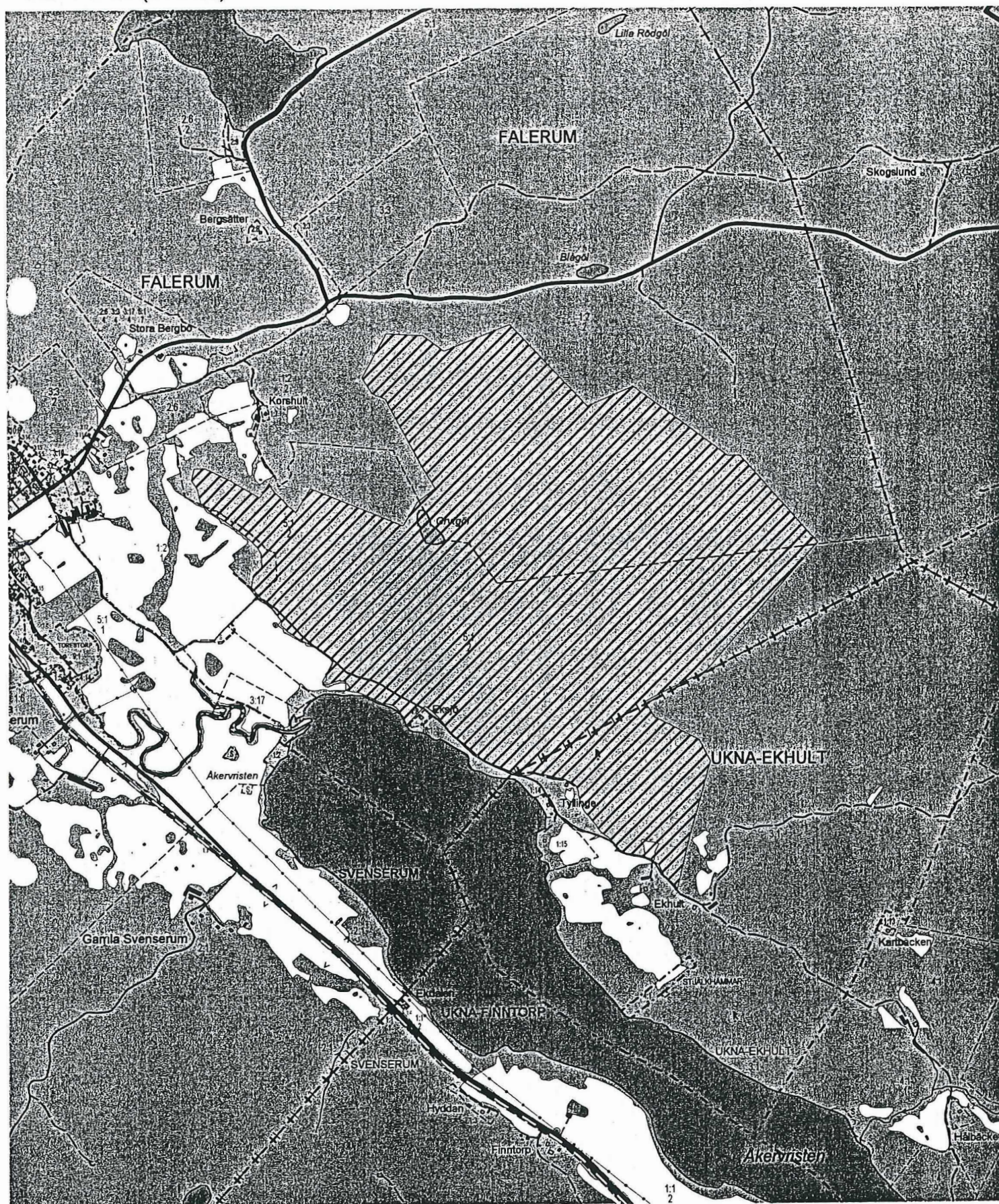
6. Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Alla tillkommande kostnader i samband med skötseln av reservatet bekostas med statliga medel.

Ekhultebergens naturreservat
 Åtvidabergs och Västerviks kommuner
 Östergötlands och Kalmar län
 Topografiska kartor 076 NV och NO

Skala: 1:50 000





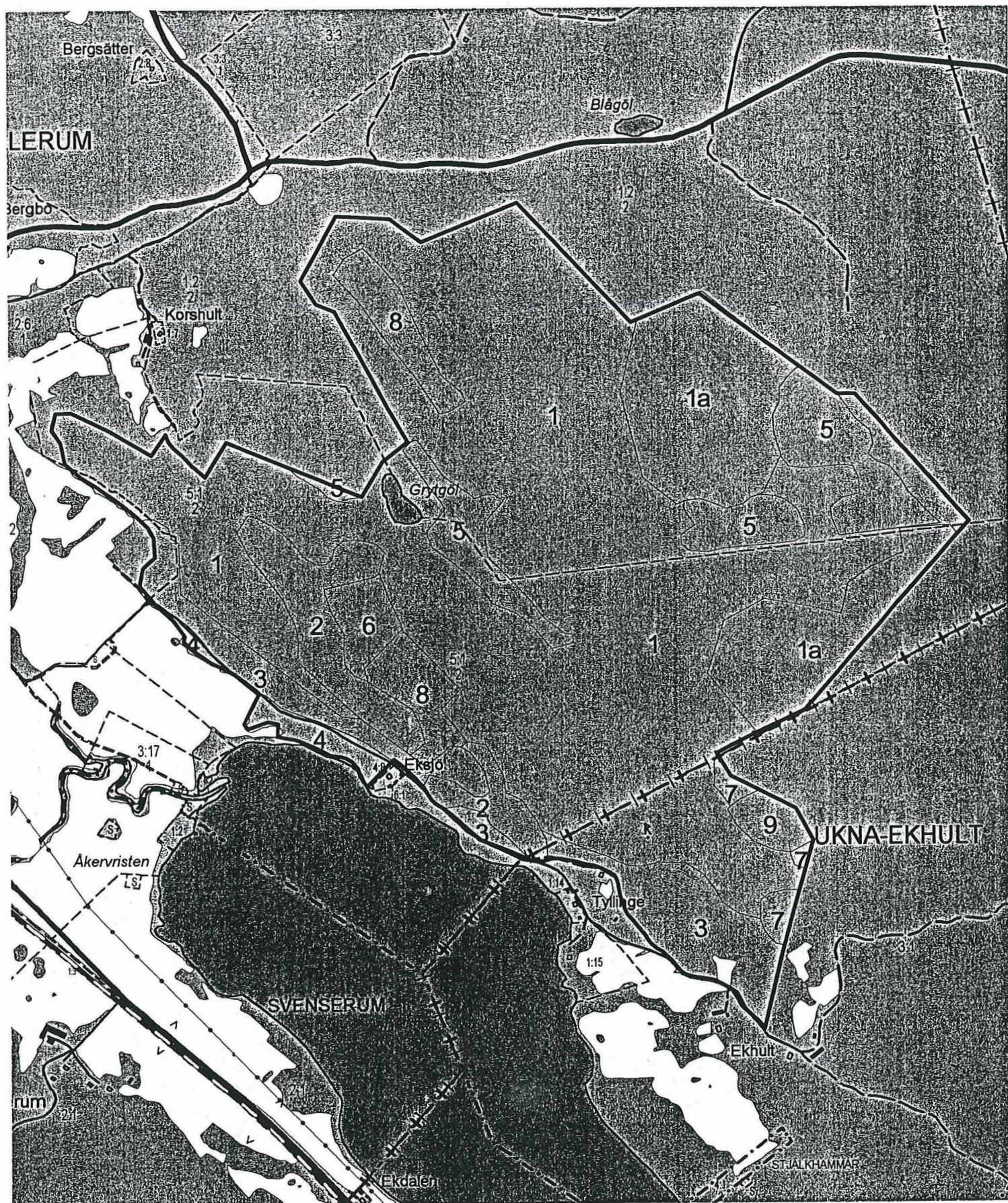
Indelning i skötselområden

Bilaga 3

Ekhultebergens naturreservat
Ätvidabergs och Västerviks kommuner
Östergötlands och Kalmar län

Skala: 1:15000

0 200 400 meter



Anordningar för friluftslivet

Bilaga 4

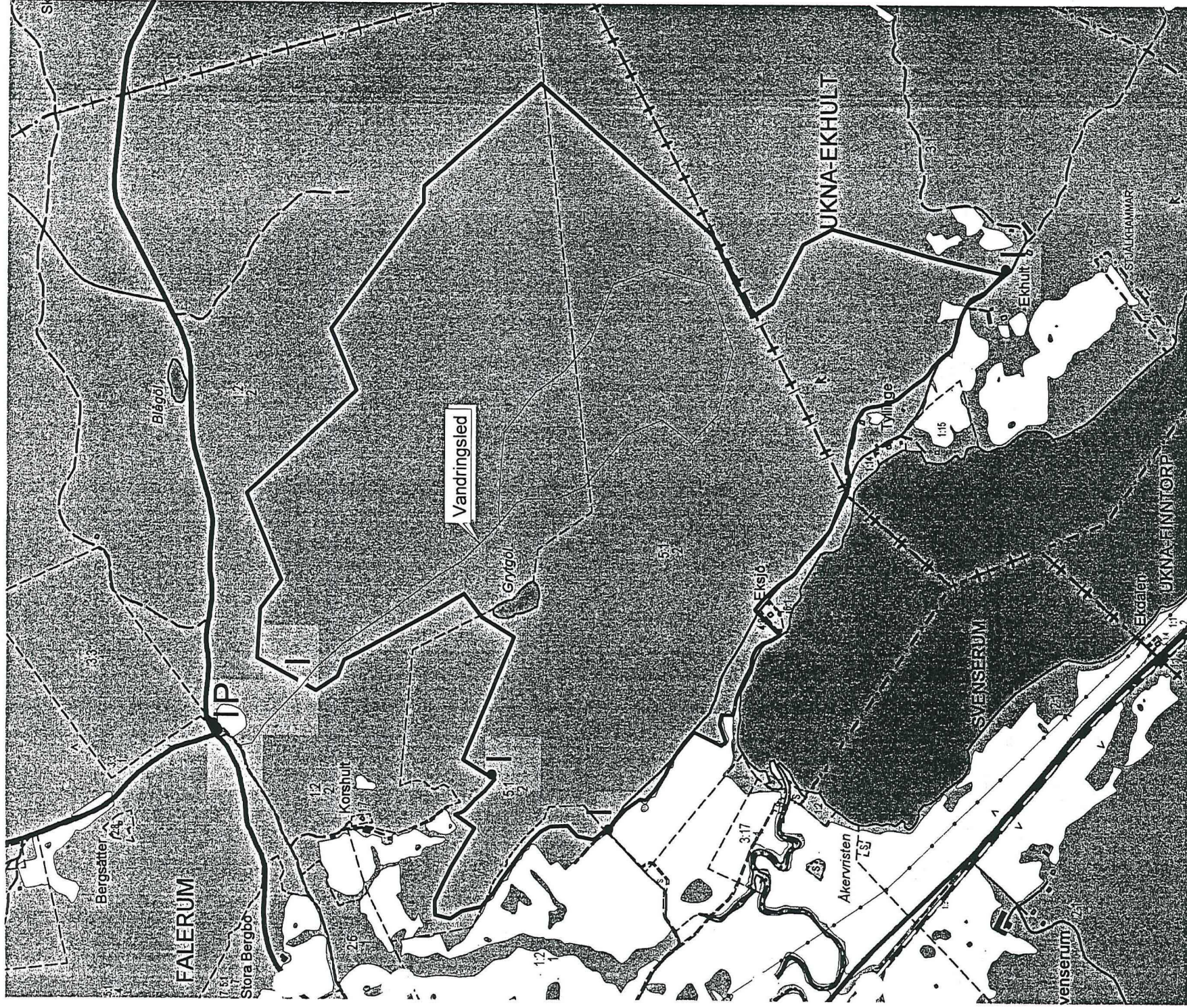
Ekhultebergens naturreservat

Åtvidabergs och Västerviks kommuner

Östergötlands och Kalmar län

Skala: 1:15000

0 200 400 meter

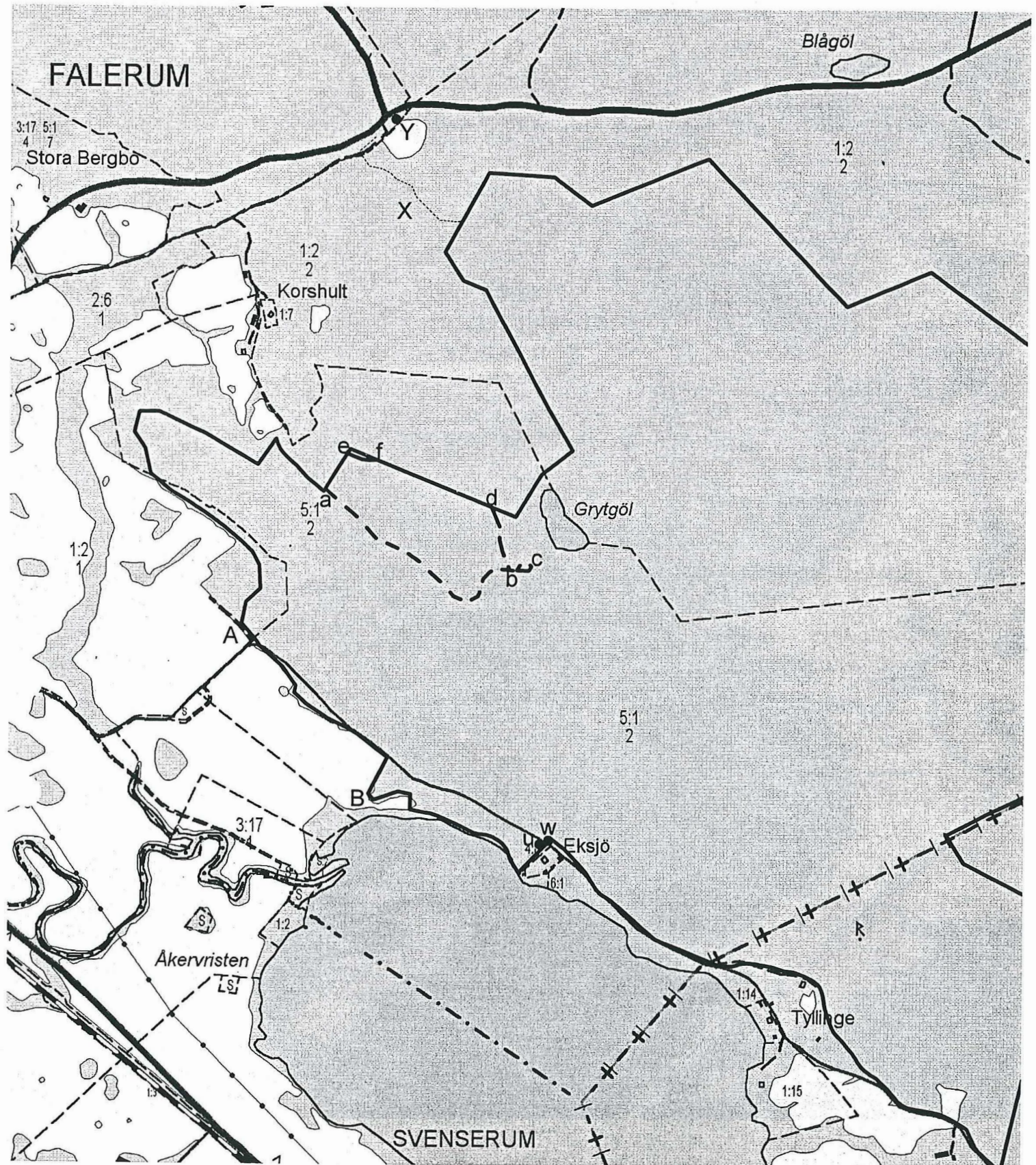


Servitut

Bilaga 5

Ekhultebergens naturreservat
Åtvidabergs och Västerviks kommuner
Östergötlands och Kalmar län
Ekonomiska kartor 7G 9e (07695)
och 7G 9f (07696)

1:10000



Fornminnesregistret

Småland

Kalmar län, Västervik kn

sockenkod 0876

Stad/socken

Ukna**RAÄ-nr 46**

i nr

Karta:

Antal R: 1

Koordinater: 644595:152598

Höjd m.ö.h: 120

Ansvarig: Gert Magnusson

Traktnamn: Ekhult

År: 1978

Namn:

Unr	Art	Anl	Sakord	Antal	Status
1	Grav	1	Röse runt	1	R

Terräng

Bergskrön, skogsmark (tall).

Beskrivning

Röse, 6 m i diam, 0,5-0,7 m h. Stenarna är 0,2-0,4 m st. I mitten är en grop 2 m i diam där i stort sett endast rösebotten kvarstår. Sten ligger utfallen runt omkring röset, förövrigt är det välbevarat. Beväxt med en liten björk. Runt omkring och intill växersmåttallar.

REGISTERBLAD

1987-03-18

UKNADALEN Nr K 73

22. Områdets huvuddrag

Stort sammanhängande dalstråk omgivet av brant stigande skogsklädda höjder. Åkermarken ligger samlad i dalgången i oregelbundna gårdar. Mellan Fallsjön, Gettryggen och Båtsjön rinner Storån. På en ås ligger Gärdserums kyrkby.

Under förhistorisk tid var dalen en viktig vattenled för transporter mellan kusten och centrala Östergötland. De spridda fornlämningarna, bl a fornborgen väster om Falerums by talar för detta.

Sockencentrum ligger centralt på en höjd i dalen. Här låg tidigare en stavkyrka, som revs för att 1853 ge plats åt en ny kyrka. Denna är en av landets bäst bevarade nygotiska kyrkor uppförd efter ritningar av F W Scholander och är genom sitt höjdläge ett mycket markant inslag i landskapet. Från kyrkan har man en vid utsikt mot Storåns mynning i Båtsjön. Utmed fallen i Storån har flera industriverksamheter lokaliserats. Forsaström i områdets norra del är uppbyggt kring ett flertal fall. 1725 erhöles privilegier att här anlägga stångjärnshammare. Stångjärnverket upphörde på 1880-90-talet och manufaktursmidet 1902. I Forsaström finns en enhetlig äldre bebyggelse kvar; förutom den restaurerade kvarnen bl a en mindre herrgårdsbyggnad med säteritak från omkring år 1800 och ett antal arbetarbo-städer utmed vägen. Samtliga hus är panelade och målade i falurött. Även andra industrier har legat vid fallen såsom tegel- och pappersbruk, kraftverk, lokträfabrik m m. En herrgårdsmiljö vid Kvistum med orangeri är av stort bevaringsvärde.

I områdets södra del ligger den största byn, Falerum. Förutom sen 1800- och 1900-talsbebyggelse rymmer byn en ålderdomlig gårdsmiljö, Bortgården, med en tvåvåning parstuga från 1700-talet är byggnadsminnesförklarad.

Mellan Gärdserum och Falerum finns en del sentida villabebyggelse.

Sammanfattande värdetext

Uknadalen har sedan förhistorisk tid varit en viktig kommunikationsled. Området innefattar en välbevarande bruksmiljö, en kyrkby med en intressant nygotisk kyrka, en äldre bymiljö m m. Dessutom finns möjligheter till många vida utblickar över landskapet.

Källor: NATUR KULTUR. Miljöer i Östergötland. Naturvårdsplan och kulturminnesprogram. Länsstyrelsen 1983.

NAMN. UKNADALEN
SOCKEN. Gårdserum
KOMMUN. Åtvidaberg
E-län

